

PREDLOGI IN PRIPOROČILA ZA IZBOLJŠANJE GOSPODARJENJA Z MANJŠIMI GOZDNIMI POSESTI

Partnerji projekta 16.2. - »Razvoj novih praks za upravljanje gozdnih posesti in krepitev vseh njegovih funkcij«:

Stritih d.o.o., Bovec

Šolski center Postojna, Višja strokovna šola

Kmetija Volk, Suhorje

Kmetija Jernejevi, Slavinje

Kmetija Žustovi, Ostrožno Brdo

Marko Mahne – dopolnilna dejavnost na kmetiji, Tatre

Kmetija Morelj d.o.o., Buje

Tamara Urbančič s.p., Topolc

InnoRenew CoE, Izola

Društvo lastnikov gozdov Vrhe-Vremščica

April, 2022

V sklopu izvajanja projekta Razvoj novih praks za upravljanje gozdnih posesti in krepitev vseh njegovih funkcij smo pripravili predloge in priporočila, s katerimi bi po našem mnenju olajšali in izboljšali gospodarjenje z manjšimi gozdnimi posesti.

1. Izobraževanje lastnikov gozdov

Glede na projektne izkušnje, manjši lastniki slabo poznajo zakonitosti gospodarjenja z gozdovi in nacionalne prioritete/cilje na področju gospodarjenja z gozdovi. Zato predlagamo, da se manjšim lastnikom gozdov ponudi različna izobraževanja. Izobraževanja o varnem delu v gozdu (z motorno žago in traktorjem), so namreč po naši oceni zelo uspešna, saj so zajela res velik delež lastnikov gozdov (tudi manjših posesti) in pripomogla tako k boljši opremljenosti lastnikov gozdov (proti vrezne hlače, čelade, novejše vitle) kot tudi k izboljšanju znanja na področju izvajanja del v gozdovih. Revirni gozdarji bi morali biti v izobraževanja aktivno vključeni (izbira terena, priprava nabora manjših lastnikov s katerimi delajo).

Predlagamo, da bi izobraževanja vključevala:

- zakonodajo na področju gospodarjenja z gozdovi (pravice in dolžnosti lastnikov gozdov),
- ključne dokumente s področja upravljanja z gozdovi oz. cilje in prioritete, ki jih ti dokumenti zasledujejo (na različnih nivojih),
- trajnostno upravljanje gozdov (vključno s prilagajanjem na podnebne spremembe, standardi oziroma certifikacijo gozdov),
- funkcije gozdov in njihova vloga pri upravljanju z gozdovi,
- iskanje in interpretacija podatkov o gozdovih (GGN za GGE, uporaba različnih pregledovalnikov),
- izvajanje gojitvenih in varstvenih del ter pomen le teh za nadaljnji razvoj gozdov,
- krojenje lesa, prepoznavanje lesa višje kakovosti, prednosti povezovanja in sodelovanja (primeri dobre prakse kot motivacija),
- predstavitev tehničnih in varnostnih izboljšav novih motornih žag, vitlov, osebne varovalne opreme, ipd...,
- izgradnja in vzdrževanje gozdnih prometnic,
- ekonomika gospodarjenja z gozdno posestjo (posestni načrti, davki, tržne zakonitosti),
- finančni instrumenti pri gospodarjenju z gozdno posestjo (sofinanciranje in financiranje vlaganj v gozdove, PRP, gozdni sklad),
- dopolnilne dejavnosti na gozdarskem gospodarstvu,
- poslovno povezovanje gozdnih lastnikov (možnosti, primeri dobrih praks),
- izobraževanja zasnovati tako, da vključujejo teoretični (predavanje) in praktični del (na terenu), ki je dostopno vsem, ne samo lastnikom gozdov.

2. Nadgradnja pregledovalnika

Pregledovalnik ZGS (<https://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>) je v osnovi dobro oblikovan in deluje. Potrebno bi bilo več truda vložiti v promocijo pregledovalnika, saj je le ta premalo poznan med lastniki gozdov. Prav tako je uporaben izpis za posamezne parcele oziroma skupine parcel. Velik

doprinos bi predstavljala povezava z lastništvom gozdov, kot to omogoča npr. MKGP pregledovalnik za kmetijska zemljišča preko KMG MID.

Sam pregledovalnik bi morali nadgraditi:

- izpisi za parcele iz ZGS pregledovalnika naj ne vsebujejo šifer, ker je laičnemu iskalcu skoraj nemogoče ugotoviti kaj določena šifra pomeni (primer: Gozdna združba: 731);
- prikaz funkcij bi morali nadgraditi s funkcijami, ki so poudarjene na 2. stopnji;
- v izpisu za parcele bi bilo dobro navesti katera gojitvena dela so v tistih sestojih planirana – ni potrebno navajati površin ukrepov, ker vsa načrtovana dela niso nujno izvedljiva na konkretni parceli;
- boljšo informiranost lastnikov gozdov o splošnih ciljih gospodarjenja na določenem območju (gozdni parceli) bi lahko dosegli s povzetkom gozdnogojitvenih usmeritev za rastiščno-gojitveni razred v gozdnogospodarskem načrtu enote, ki bi bil preko povezave (linka) dostopen iz izpisa za parcelo;
- za pospeševanje funkcij gozdov, bi bilo potrebno pripraviti nabor ukrepov, ki so izvedljivi na določeni parceli;
- izvoz podatkov v bolj interaktivnih oblikah (npr. izvoz podatkov v obliki Excel, Shape);
- možnost izpisa in grafični prikaz gozdne posesti po lastniku (pdf, excel, shape);
- manjkajo navodila za uporabo pregledovalnika (v pisni obliki, video vsebine na You Tubu).

3. Gospodarjenje z gozdovi

Gospodarjenje z gozdovi prilagoditi lastniški strukturi. Po podatkih predloga OPNGP 2022-2026 (marec 2022), je slabih 80% gozdov v zasebni lasti. Med zasebnimi lastniki gozdov prevladuje razdrobljena in majhna gozdna posest, z neugodno starostno strukturo lastnikov zasebnih gozdov. Po številu prevladujejo posestniki z manj kot 1 ha gozda (65,3 %), povprečna posest je danes velika 3,2 ha. Zato bi bilo pri delu z lastniki nujno potrebno načrtno vključevati manjše lastnike gozdov, ki so pripravljeni sodelovati. V sklopu sodelovanja malih lastnikov in ZGS predlagamo:

- z izvajanjem odkazila povezati krajše izobraževanje na terenu (npr. 1 na 1 - revirni gozdar in lastnik, kjer na licu mesta predebatirata, kaj bi bilo potrebno v gozdu narediti), odkazilo brez lastnika (da s tem ne obremenjuješ lastnika) ni dobro, saj se s tem izgublja osebni stik lastnika in revirnega gozdarja, ki pa je ključen za nadaljnje kvalitetno delo v gozdu,
- večji poudarek pri komunikaciji dati okoljski in socialni funkciji (+ izobraževanje / ozaveščanje v tej smeri) ter oblikovati finančne spodbude, ki bodo spodbujale okoljsko in socialno funkcijo ter bodo zanimive tudi za manjše lastnike gozdov,
- uporabo strokovnega gozdarskega besedišča je potrebno obrazložiti, da bo razumljivo lastnikom (npr. drogovnjaki, premena),
- primere dobrih praks se prikaže tudi za druge lastnike gozdov, pa tudi primere napačnih odločitev v preteklosti (npr. sajenje macesna na bukova rastišča v Brkinih, sajenje duglazije),
- učni objekti in poti, s poudarkom na ustreznem gospodarjenju oziroma negospodarjenju z gozdovi,
- predstavitev gospodarjenja z gozdovi v obliki naravoslovnih dni na osnovnih in srednjih šolah (primer dobre prakse ZGS OE Sežana).

Dodatno predlagamo, da se manjše lastnike gozdov spodbudi k ustreznemu gospodarjenju z gozdom tudi z različnimi finančnimi spodbudami (razpisi za intervencije). Predlog OPNGP 2022-2026 (marec 2022) sicer naslavlja zasebne lastnike gozdov, vendar bi bilo potrebno posebno pozornost nameniti predvsem manjšim zasebnim lastnikom gozdov. Naš predlog gre v dveh smereh:

- merila znotraj vseh razpisov za intervencije prilagoditi tako, da se bodo lahko prijavi tudi manjši latniki gozdov; izhodišče naj bo podatek, da je povprečna velikost gozdnega posesti 3,2 ha,
- poseben sklop razpisov za intervencije nameniti manjšim lastnikom gozdov (podobno kot v kmetijstvu, kjer je za manjše kmetije vpeljana kategorija »majhnih kmetij« in so temu prilagojeni kriteriji/merila razpisov).